Európsky parlament
2019-2024

Výbor pre práva žien a rodovú rovnosť
predseda

24.1.2024

pán Johan Van Overtveldt
predseda
Výbor pre rozpočet
BRUSEL

Vec: Stanovisko k usmerneniam pre rozpočet na rok 2025 – oddiel III
(2023/2220(BUI))

Vážený pán predseda,

v rámci predmetného postupu bol Výbor pre práva žien a rodovú rovnosť poverený predložením stanoviska Vášmu výboru. Na svojej schôdzi 29. novembra 2023 rozhodol predložiť toto stanovisko vo forme listu.

Výbor pre práva žien a rodovú rovnosť preskúmal otázku na svojej schôdzi 24. januára 2024[1]. Na tejto schôdzi sa rozhodol vyzvať Výbor pre rozpočet, aby ako gestorský výbor zaradil do návrhu uznesenia, ktorý prijme, uvedené návrhy.

S úctou

Robert Biedroń

[1] Na hlasovaní sa zúčastnili: Maria da Graça Carvalho, Frances Fitzgerald, Arba Kokalari, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska, Eleni Stavrou, Rainer Wieland, Sylvie Brunet, Samira Rafaela, María Soraya Rodríguez Ramos, Marco Zullo, Laura Ballarín Cereza, Robert Biedroń, Vilija Blinkevičiūtė, Milan Brglez, Marina Kaljurand, Carina Ohlsson, Evelyn Regner, Sandra Pereira, Eugenia Rodríguez Palop, Gwendoline Delbos-Corfield, Alice Kuhnke, Diana Riba i Giner, Sylwia Spurek, Johan Nissinen, Margarita de la Pisa Carrión, Christine Anderson, Lívia Járóka, Andżelika Anna Możdżanowska, Maria Veronica Rossi

NÁVRHY

A. keďže rodová rovnosť a odstraňovanie nerovnosti patria medzi základné hodnoty, na ktorých je Európska únia založená, a keďže Únia je odhodlaná presadzovať rodovú rovnosť a uplatňovanie hľadiska rodovej rovnosti vo všetkých svojich činnostiach, ako je stanovené v článku 8 ZFEÚ;

B. keďže Európsky parlament opakovane žiadal Komisiu, aby presadzovala a uplatňovala hľadisko rodovej rovnosti, rodové rozpočtovanie a posudzovanie vplyvu na rodovú rovnosť vo všetkých oblastiach politiky Únie;

C. keďže na rodovú rovnosť v Únii mali veľký vplyv viaceré krízy, ktorým Únia čelí a ktoré neúmerne postihujú práve ženy, ako je vojna a využívanie sexuálneho násilia ako vojnovej zbrane, nárast rodovo motivovaného a domáceho násilia, obmedzovanie sexuálneho a reprodukčného zdravia a práv (SRZP), potláčanie práv žien, ako aj pretrvávajúce rozdiely v odmeňovaní žien a mužov;

D. keďže rozpočty nie sú nikdy rodovo neutrálne, a preto ich treba vypracovať s jasným cieľom dosiahnutia rodovej rovnosti a antidiskriminácie a podpory každého aj s jeho osobitnými potrebami, vrátane žien a dievčat v celej ich rozmanitosti, pričom sa treba zamerať aj na podporu posilňovania ekonomického postavenia žien prijatím konkrétneho záväzku voči uplatňovaniu hľadiska rodovej rovnosti;

E. keďže členské štáty a EÚ sa musia účinne zamerať na diskrimináciu a jej odstránenie a keďže zvyšujúce sa percento rozpočtu EÚ, vrátane štrukturálnych fondov a investícií do vysokokvalitných a dostupných verejných služieb starostlivosti, sa musí navrhnúť tak, aby sa vytvárali nové, rovnaké príležitosti na trhu práce EÚ, a to aj pre MSP vedené ženami, v záujme dosiahnutia modelu spoločnosti s vyváženými rolami v oblasti starostlivosti a zárobku („equal carer and equal earner“);

1. zdôrazňuje, že rodové hľadisko sa musí začleniť a vyhodnocovať vo všetkých fázach rozpočtového cyklu a vo všetkých programoch, a vyjadruje poľutovanie nad tým, že napriek opakovaným výzvam Európskeho parlamentu sa tento cieľ doposiaľ nepodarilo dosiahnuť; požaduje systematický a povinný zber, zverejňovanie a hodnotenie porovnateľných údajov rozčlenených podľa pohlavia s cieľom umožniť povinné posudzovanie vplyvu na rodovú rovnosť vo všetkých oblastiach politiky Únie, najmä pokiaľ ide o úplné rozdelenie bodov v rámci metodiky rodovej rovnosti;

2. zdôrazňuje, že hľadisko rodovej rovnosti a ciele súvisiace s rodovou rovnosťou by sa mali začleniť do všetkých oblastí politiky a programov EÚ; opätovne preto vyzýva na uplatňovanie rodového rozpočtovania vo všetkých fázach rozpočtového postupu a na identifikáciu príslušných rozpočtových riadkov s cieľom umožniť účinné monitorovanie príspevku na rodovú rovnosť z rozpočtu EÚ a rodovo citlivé preskúmanie všetkých programov a výdavkov;

3. zdôrazňuje, že treba ďalej rozvíjať metodiku Komisie EÚ na sledovanie rodovej rovnosti, ktorá by mala nielen identifikovať opatrenia s vplyvom na rodovú rovnosť v niektorých programoch EÚ, ale aj sledovať celkový objem finančných prostriedkov určených na rodovú rovnosť v rozpočte EÚ;

4. opakuje, že treba posilniť Európsky inštitút pre rodovú rovnosť (EIGE) potrebným personálom a rozpočtom, aby mohol plniť svoje úlohy a zvládnuť prudký nárast žiadostí o technickú pomoc pri uplatňovaní hľadiska rodovej rovnosti; pripomína, že inštitút EIGE má kľúčovú úlohu pri sprostredkovaní cenných poznatkov o situácii v oblasti rodovej rovnosti a práv žien v EÚ a odborných znalostí v oblasti politiky, uplatňovania hľadiska rodovej rovnosti a rodovo citlivej analýzy; uznáva hodnotu výročnej správy inštitútu EIGE, ktorá členským štátom umožňuje porozumieť základným príčinám brániacim rodovej rovnosti; konštatuje, že inštitút EIGE čelí stále väčšiemu nárastu žiadostí o svoje služby, a zdôrazňuje, že jeho nedostatočné financovanie a personálne obsadenie nie sú v súlade s cieľmi a hodnotami Únie; okrem toho zdôrazňuje, že náprava znepokojujúcich trendov, na ktoré inštitút EIGE upozorňuje, by pomohla zvýšiť konkurencieschopnosť, efektívnosť a odolnosť širšieho európskeho hospodárstva; zdôrazňuje význam využívania existujúcich nástrojov vyvinutých inštitútom EIGE, napríklad súboru nástrojov na rodové rozpočtovanie, vo všetkých fázach hodnotenia, vykonávania a monitorovania európskych štrukturálnych a investičných fondov;

5. vyjadruje poľutovanie nad nedostatkom špecifických rozpočtových riadkov na opatrenia v oblasti rodovej rovnosti a zdôrazňuje význam zvýšenia finančných prostriedkov v oblasti predchádzania rodovo motivovanému násiliu a boja proti nemu v rámci podprogramu DAPHNE, ako aj rodovej rovnosti a uplatňovania hľadiska rodovej rovnosti v rámci programu Práva a hodnoty; vyzýva najmä na zvýšenie finančných prostriedkov pre ženy utekajúce pred vojnou na Ukrajine, ktoré sú vystavené mimoriadnemu riziku násilia; pripomína význam špecifických rozpočtových riadkov spolu so zrozumiteľnými údajmi o pridelených finančných prostriedkoch; opakuje, že takto by to malo byť pri všetkých programoch zahŕňajúcich ciele súvisiace s rodovou rovnosťou, ako je ESF+, a žiada, aby sa v tomto a ďalších súvisiacich horizontálnych programoch osobitná pozornosť venovala kybernetickému násiliu páchanému na ženách;

6. poukazuje na znepokojujúci a narastajúci odpor voči rodovej rovnosti, právnemu štátu a právam žien a na význam nástrojov EÚ pri zvyšovaní informovanosti a riešení tejto situácie; vyjadruje poľutovanie nad tým, že Komisia do svojho rozpočtového návrhu nezahrnula osobitný program týkajúci sa rodovej rovnosti; opätovne vyjadruje znepokojenie nad súvislosťou medzi útokmi voči právnemu štátu, demokracii a ľudským právam a potláčaním rodovej rovnosti a právam žien;

7. vyzýva Komisiu, aby v rámci existujúcich programov vyčleňovala viac rozpočtových prostriedkov organizáciám občianskej spoločnosti (OOS), najmä tým, ktoré sa zaoberajú sexuálnym a reprodukčným zdravím a právami (SRZP) vrátane poskytovania a uľahčovania prístupu k bezpečnému a legálnemu umelému prerušeniu tehotenstva, a tiež tým, ktoré bojujú proti rodovo motivovanému násiliu a poskytujú podporné služby obetiam; opakuje svoju výzvu Komisii, aby posilňovala právny štát a zabezpečila, aby finančné prostriedky EÚ neboli sprístupnené žiadnemu subjektu zapojenému do porušovania ľudských práv, najmä menšín, a akéhokoľvek porušovania zásad právneho štátu, ktoré majú vplyv na slobody a základné práva žien vrátane sexuálneho a reprodukčného zdravia a práv;

8. podčiarkuje nevyužitú príležitosť na účinné začlenenie rodovej rovnosti do cieľov v oblasti klímy a životného prostredia, keďže tieto témy takmer úplne absentujú v

pilieroch zelenej a digitálnej transformácie Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti.

PRÍLOHA: SUBJEKTY ALEBO OSOBY, KTORÉ SPRAVODAJCOVI POSKYTLI INFORMÁCIE

Predseda na vlastnú zodpovednosť vyhlasuje, že informácie jej neposkytol žiadny subjekt ani osoba, ktoré treba uviesť v tejto prílohe podľa článku 8 prílohy I k rokovaciemu poriadku.